

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VIII. Quis in hoc iudicio sit reus, quis accusator, & cuiusmodi
sententia pronuntiari soleat, seu quis hîc rationem reddere cogatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

Tribunal Christi Liber I. Cap. VII.

103

ipsum iudicem stabo reus de omni mea vita rationem redditurus. Nunc igitur agam, & industria utar, cumque mihi, dum licet, molliam; & concilia bo; iis praefertim obsequis quae illi scivero fore gratissima.

Hoc est esse Christianum, hoc est Christum induere (quod Apostolus monet) quae Christi sunt, sapere. *In 7. 102. Salus tua Christus est, inquit Augustinus, Christum ergo cogita. In eam rem multum juverit hunc suum Dominum ac Iudicem oratione quam fidentissima simul & submississima in hunc ferè modum alloqui:*

Domine Jesu, en habes fatentem reum. Peccavi. Tuis nunc pedibus advolvor, tuo conspectui indignus, nec dignus quem terra ferat. Non possum conquiri, quod mihi mineris inferos; ego meà me sententià damno: Conscientia non sinit negare delicta.

Sed parce victo & supplici reo, commissam culpam & meritam poenam fatendi. Parce Iudex iustissime: bis vicit, qui pepercit. Si iustitiam audis, pœni: si misericordiam magnam nimis, sperare cogor.

Ecquis desperet, qui tua vincula, columnam, flagella, spinas, crucem, cruceros clavos, felleum acetum, dicam lanceam intuetur.

Nulla in me sunt merita: pro iis tua tibi tot verbera, tot opprobria, tot vulnera, tot tormenta offero. Cum Magdalena ingemisco, & rundo pectus cum Publicano. Ne repelle ad tuos pedes prostratum.

Permite, Domine Jesu, ut meae lacrymae misceantur tuo sanguini, & misereberis. Exue personam Iudicis, & induc Patris: Iudicem horreo, crucifixum amplector.

Peccavi, faveor, peccata grandia, peccata innumera: idcirco flagellari & puniri non recuso. Flagella me, pater amantissime, & puni me, modò non punias eternum.

S. V.

Mentionem supra fecimus Asclepii Philosophi de arcano hoc iudicio mirissima differentis. Ejus etiam ad Deum preces visum est adungere, quas conceptissimis his verbis protulit:

Gratias tibi agimus, summe & exuperantissime. Tuā enim gratiā tantum fumus cognitionis tuae lumen consecuti. Nomen sanctum, & honorandum nomen unum, quo solus Deus est benedicendus religione paternā, quoniam omnibus paternam pietatem, & religionem, & amorem, & quaecunque est dulcior efficacia, praebe- re dignaris, & donas nos sensu, ratione, & intelligentiā. Sensu, ut te cognoscamus: Ratione, ut te suspicio- nibus indagemus: Intelligentiā, ut te cognitione eo- gnoscetes gratulemur, ac numine salvati tuo gaudeamus, quod nos in corporibus sitos, eternitate dignatus fueris consecrare. Haec est enim sola humana gratula- tio, cognitio maiestatis tue. Cognovimus te lumen ma- ximum solo intellectu sensibili. Intelleximus te, o vitā vera via, o natorum omnium fecunda generatio, cog- novimus te totius naturae tuo conceptu plenissimē, cognovimus te aeterna perseveratio. In omni enim istā oratione adorantes bonum bonitatis tuae, hoc tantum deprecamur, ut nos velis servare perseverantes in amo- re cognitionis tuae, & nunquam ab hoc genere vitae se- parari.

Quis non obstupescat hæc à calamo hominis non dicam idololatricæ, certè non Judæi, non Christiani scri- pta. Inter cetera illud singulariter observandum: Haec est enim, inquit, sola humana gratulatio, cognitio maiestatis tuae. Dictum caeleste, divinum. Neque aliter locutus Hiere- mias Propheta: Non gloriatur, inquit, sapiens in sapientiā suā, & non gloriatur fortis in fortitudine suā, & non glorie- tur dives in divitiis suis: sed in hoc gloriatur qui gloriatur, sci- re & nosse me, quia ego sum Dominus, qui facio misericor-

A diam & iudicium. Cum iudicat & damnat, iustitiam; cum absolvit & in celum evocat, misericordiam potis- simum exercet. Et istud verè jam una est nostra gratula- tio, divinæ ac iudiciariae Maiestatis cognitio; summa Christiani felicitas, posse digito in Crucifixum intento dicere: Hic erit meus iudex, hic mihi jam ambiendus est, hic ipse Dominus absolutissimum humilitatis, man- suetudinis, aequitatis exemplar sententiam in me mor- tuum dicit.

Hunc igitur, o Christiani, nostrum iudicem matu- rē nobis conciliemus. Ad illius Tribunal nullus est gra- tia vel odio, nullus eloquentiae vel pecuniae locus. Sola hic triumphat innocentia.

Non iudicari vis & reipsum iudici.

Aut certè hunc iudicem præ rebus creatis omnibus ama.

Amanis de amante iudicans non iudicat:

Iudicio amantis nil quidquam indulgentius.

CAPVT VIII.

Quis in hoc iudicio sit reus, quis accusator, & cuiusmodi sententia pronunciari solet? seu Quis hic rationem reddere cogatur?

Et cantilena, quæ unicā constat voce, POENITET. Poenitet est Hanc cantilenam plerumque non ad initium, sed ad finem actionis præve, aut fatuitatis commissæ ca- nimus. Ita Romanus Cato jam moriturus cecinit: Triū me poenitet; quod arcanum alteri commiserim, quod misse iter pedestre in maritimum commutatum, quod die uno nil ferri egerim.

Ita Constantius Imperator morti vicinus, triplex aiebat, à se commissum malum cuius poeniteret: Quod generum necasset, quod Julianum Cæsarem creasset, poenituit. quod religionem novam non repudiasset. Hoc est sera poenitentia in fundo. Senferat Constantius se, proxi- mum ire divino tribunali, iudicem esse in propinquo sententiam paulò post pronuntiandam. Hinc ille vo- ces, Poenitet, Poenitet, Poenitet.

Quis in arcano singulari hoc iudicio sit iudex, capi- te superiori diximus. Nunc porro addendum, quis hic reus, quis accusator, & cuiusmodi sententia pronun- tiari solet.

S. I.

Reus in hoc iudicio, Animus est hominis jam de- functi, sed solus & privus, ut qui jam primum è colapsa domo evaserit. Corpus animi domicilium mortis ariete quassatum corrui, effugit spiritus, nec cio, aliud quidquam secum, quam suas vestes, hoc est, actio- nes suas extulit. Exanime corpus cognati etiamnum & amici circumstant, nemini ad arcanum hoc iudicium sequi, aut comitari permissum. Anima regis etiam potentissimi æquè sola sistitur Iudici Christo, at- que rusticici aut pauperissimi mendici. Famulorum, opum, dignitatum, & quorumcunque aliorum comitatus in hanc curiam non admittitur; ante fores excluditur. O- pera eorum sequuntur illos. Hæc in ipsum iudicis concla- ve admittuntur.

Et hinc liquet quàm fatuā sollicitudine favorem illo- rum ambiamus, qui omnes sub extremam hanc neces- sitatem nos deferunt. Capitale hic causam quilibet perorat solus: & licet annis plurimis meditetur, ut quàm optime pro se dicat, plerumque tamen idem illi evenit, quod Lyncesti evenisse tradit Romanus scriptor. Lyn- cestes apud Alexandrum Macedonum Regem à duo- bus indicibus delatus tertium annum custodiebatur in vinculis. Demum è custodia eductus, si quid haberet suæ causæ profuturum, iussus est dicere. At ille quam-

I 4

Obstus- secunda hoc in tali. Apud Ma- thæum sem Philosophum qui interpre- torum, in editione qua supra dixi- mus, misit pag. 191. & 192.

Hierem. 9. v. 24.

Animus defuncti est reus in hoc iudi- cio. Nemo ad arcanum hoc iudicium permissum eum comi- tari. Apoc. c. 14. v. 13.

2. Curt. l. 7. tit. c. 1. post init.

Lyncetis
in se de-
fendendo
silentium.

quam toto triennio meditarus erat defensionem, tam-
men hāsītans & trepidus, paucis ex his, quae composue-
rat, protulit. Ad ultimum non memoria solum, sed et-
iam mens eum defecit. Nulli erat dubium quin trepi-
datio conscientiae indicium esset, non memoriae vi-
tium.

Non tres solum anni, sed saepissime triginta, sexa-
ginta, octoginta, tota nobis vita permittitur, ut cau-
te nostrae defensionem exacte meditemur. Tandem ē
custodiā educti, cum rei stamus & soli, non memoria
nos deficit, sed conscientia prodit. Quam autem pau-
corum sollicitudo hęc satis praevidet? Omnia alia cura-
mus gnauiter, hic dormimus.

Testamē-
tum con-
dere,

Plurimi hoc unum faciunt, ut facultates & pecu-
nias suas vel ad teruncium examinent, examinatas dis-
ponant, dispositas his illis assignent: Ne lites, ajunt,
meum obitum sequantur rebus male compositis, ideo
maturo notarium & testes voco, testamentum condo.

Heredes
decernere,
conscien-
tiam vero
vix obiter
inspicere,
facuum est.

Optimē, diligentiam hanc & providentiam lau-
damus; & id recte fieri censuimus. Sed illud proli-
s fatuum est, heredes decernere, numos dividere, do-
mestica omnia sollicitē constituere, & conscientiam
vix obiter inspicere, dicendam causam raro cogitare,
animam ē nozarum vinculis non educere. Ita multi,
quibus opulentiū est officium, omnem movent lapi-
dem, ut filios, aut alios suorum ad id extollant. Neque
hoc damnamus, modo non inhabiles & ineptos velint
evahi. Quae autem pro animo curae vigilant? quae
meditatio suscipitur ad capitalis causae defensionem?
Pleraque omnia charo corpori sunt, huic scribitur, huic
occiditur, huic metuitur. Liceat dicere: Hęc est sapientia
carnis, sed fatuitas spiritus, hęc hominis providentia,
sed negligentia est Christiani. Verē, quod Hieremias
vates queritur, desolatione desolata est omnis terra: quia
nullus est qui recogitet corde. Judicium hoc capitale, formi-
dinis plenum, heu quam pauci satis ponderant!

Hier. c. 12.
v. 11.

Habemus ergo Judicem, & reum: quis adversarius
& accusator rei, quis advocatus & defensor?

§. II.

Angelus
bonus &
malus ad-
stant judi-
cio.

Hic adesse censendi tam Angelus tutelaris, quam
diabolus, defuncti hominis adversarius. Angelus
tutelam hominis quam a primo illius ortu suscepit ad
ultimum usque habitum, non deponit pervigil, fidelis-
simus custos. Sed illud lacrymabile, si Angelus locum
mutare & adversario dextram cedere, & animam tot
annis a se defensionem, demum cacademoni tradere co-
gatur. Quid lucuosius, quam si diabolus stet a dextris ejus
& cum judicatur, exeat condemnatus?

Psal. 108.
v. 6 & 7.

Quod si angelo monitori non asper, monitis ejus o-
bedierit defunctus, dextra stabit Angelus, & sententia
jam dicta clientem suum evehet in sublime aeternitatis
felicissimae possessorem. Si Angelus fractarius adver-
sarii votis amicas applicuerit aures, in thermas flam-
meas rapietur aeterna noctis inquilinus.

Anima di-
stincte cer-
net quid
quid recte
aut perpe-
ram gessit.

Nuncigitur vigilantissime cuius attendendum, quod
aures, quod oculos, quod animum declinet, Angelo an
diabolo suadenti & trahenti pareat: cum hoc aut illo
judicatus ibit. Hoc certum: Anima in hoc judicio con-
stituta tam distincte ac clare cernet, quidquid recte aut
perperam gessit, perinde si tutelaris genius omnes illius
sanctas actiones grandi charta comprehensas, unico
aspectu praebear legendas. Cacademon autem totam
vitiarum seriem uno pariter volumine descriptam in-
gerat. Ita prorsus minima, maxima, recta, prava, dicta,
facta, cogitationes latentissimas velut unicam vitae suae
picturam anima non sine pudore ac horrore intuebitur;
nec eorum quidquam negare poterit, aut poterit, convi-
ctā jam conscientia. Nec opus hic testibus, non vadi-
monio, non legibus, non ullis legum explicationibus.

Nulla hic comperendinatio, nulla revisio aut recensio,
nulla replicatio vel defensio, appellatio aut procuratio
nulla permittitur. Vetus Juriconsultorum regula est:
in criminibus notoris non admittitur appellatio. Hic mul-
to id verissimum: Causa liquidissima, crimina longe
notissima erunt: Hic Judex sapientissimus, iustissimus,
potentissimus est, non doceri, non decipi, non circum-
veniri, non falli, non flecti, non trahi, non molliori po-
test, nec ab eo ad ullum alium provocare licitum.

Iam taceret, dissimulat, connivet, mitissimus hic Judex.
Interim minatur tacitis: Cum accepero tempus, ego iustitias
judicabo. Quod Bernardus explicans: Veniet, inquit, re-
Epist. omniū
met, qui male iudicata rejudicabit: illicite jurata confutabit: prima mihi
qui faciet iudicium injuriam patientibus: qui iudicabit in ju-
Psal. 1412.

sticiā pauperes, & arguet in aequitate pro mansuetis terra. Ve-
niet pro certo, qui per prophetam minatur in psalmo: Cum ac-
cepero tempus, ego iustitias judicabo. Quid faciet de injustis
iudiciis, qui ipsas iustitias iudicabit? Veniet, inquam, veniet
dies iudicii, ubi plus valebunt pura corda quam astuta verba;
& conscientia bona quam mansuetudo plena: quandoquidem lu-
dex ille nec fallitur verbis, nec flectitur donis. Iudicabit ius-
ticias, non solum noxas iustitiae adversas. Tunc ergo
cum tempus acceperit, iure meritissimo exprobrare
reo poterit. Nonne dissimulavi, nonne cecidi, nonne
monui? misericordiam & gratiam nonne cecit, mil-
lies, saepiusque obtuli? Quid est quod ultra debui facere vinea
mea, & non feci ei? Nivinitis non nisi quadraginta dies,
tibi tot annos concessi ad respiciendum Misericordiae
tempus abiit, nunc solius est iustitiae. Hęc, & hęc, &
hęc fecisti, & tace. Jam redde rationem.

Isa. cap. 5.
v. 4.

Psal. 49.
v. 21.

Ut autem arcanum hoc Judicium tanto altius in-
scribatur animo, ipsi etiam oculis pictura id solet in-
gerere in hunc modum: Christus Judex cadaver hominis
judicandi, spiritus jam corpore liber sententiam expe-
ctat. Eamdem audituri, hinc tutelaris Angelus, inde ac-
cusator diabolus, consistunt. Hęc arcani iudicii adum-
bratio & pictura.

§. III.

Porro triplicis generis est sententia: Prima in eos o-
mnēs dicitur, qui hostes dei, gratia divina vacui, mo-
riuntur. In illorum quemlibet hoc fulmen torquetur:
Discede a me maledicte in ignem aeternum. Heu horribi-
lis, immutabilis & irrevocabilis sententia! o decretum!
o maledictio! o repudium! o ablegatio! o discessio!
o ignis! o eternitas! Ubi fides vestra, o rei, ubi vestra
ratio, ubi vestrum nunc iudicium est? Hęc non rha-
tūte praevidere, hęc non cavere summis viribus nita-
mur? O Judicis sententiam terribilissimā! o omni mor-
te acerbiorē! Rem hanc oculis suis subijcere facile
poterit, qui unquam sacerdotem ab episcopo exaugu-
rari, sacerdotii dignitate ac vestibus spoliari, & cum
ignominia demum repelli viderit: Ita Christus summus
Pontifex & una Judex rem & spem omnem auferet ab
ab animā, eamque conspectu suo indignam a se repel-
let, tradetque carnifici diabolo. Sententia sic prolata
nil opis superest, auxilii tempus omne perit. Jam fru-
stra est excusare, flere, rogare, promittere, provocare,
patronos implorare, frustra hęc omnia.

Triplex
sententia:
1. In hostes
Dei.

Sententia
sic prolata
nihil opis
superest.

Conviva ille non decorē vestitus ē nuptiali domo
ejicitur, & neminem habet patronum. Talentum ser-
vo desidi admittitur, & nemo pro illo supplicat. Fatuae
Virgines sponsi adibus excluduntur, & sociae pro eis
non deprecantur. Oves ad dextram, ad sinistram hęc
di statuuntur, & nullus est qui hęcdis faveat. Dives epu-
lo in flammis mittitur, & nec Lazarus, nec Abrahamus
veniam reo deprecantur. Non si Noëmus, aut Daniel, aut
Jobus venerint, hunc Judicem exoraverint.

Jam actum est. Et licet mater Dei, licet omnes An-
geli, licet omnes omnino caelites ad Judicis pedes ster-
nantur,

nam erit hic
Canticus
ut Digressi
tam Domi
nu, Index
Actus est
Tefis.

nantur, & pro animâ deprecantur unicâ, nihil impe-
trabunt. Decretum est, sententia dicta est, spei nihil est;
spes omnis penitus abscissa est. Cælum & terra transi-
bunt, verba autem hujus Judicii non præteribunt, in om-
nem eternitatem irrevocabilia.

Tutelis Angelus officio suo jam ritè defunctus, il-
lud usurpare poterit: Innocens ego sum à sanguine hu-
jus. Eum ego millies iterumque millies monebam; ca-
ve, fuge, omite hæc: millies, iterumque millies hor-
tabar; huc oculos, huc aures, huc verte animum; hoc
age, hoc conare, hoc labora; fac hoc & vives. Noluit
vivere, perire voluit. Ergo pereat æternum, summâ
Dei justitiâ damnatus, mortis æternæ reus. Ita diabolus
animam sibi traditam, jamque suam abripier, sibi nun-
quam amplius eripiendam. Intelligite hæc qui obliviscimini
Deum, ne quando rapiat, & non sit, qui eripiat.

1. In ami-
cos Dei.

Alterius generis sententia est in omnes eos pronun-
tianda, qui ut amici Dei, gratiâ divinâ præditi moriun-
tur. Illorum quivis audiet amicissimum istud. Veni be-
nedicte Patris mei, percipe regnum, quod tibi para-
tum est ab origine mundi. Mox accusator diabolus cum
dedecore hinc facesset. Eodem temporis puncto, Dei
conspectu anima perfrueretur, etsi nondum in cælo sit.
Tutelis Angelus jam verè beatam animam & felici-
tatis perpetuæ coheredem assumet, & in cælum eve-
het velut sui laboris testimonium. Sic Augustinus sen-
sisse censendus. Siquidem de hoc ipso judicio clarissimè
affirmans: Cum anima, inquit, separatur à corpore, tunc
venit Angelus, ut perducant illam ante Tribunal Judicii. Si
ad Tribunal judicandam; ergo etiam in Tribunali ab-
solutam ad cælum deducunt. Hic Angelorum Cælitum-
que omnium gratulationes expendendæ. Vicit, jam ex-
tra reliquum est: satis jam laborum, satis lacrymarum,
precum, vigiliarum & jejuniorum. Æterna requies, im-
mortale gaudium succedit. Beata penitentia, dulces
lacrymæ, felix jejunium, pretiosæ calamitates quæ tali
clauduntur sine! Et quanti beatissima hæc sententia, fau-
stissimæ gratulationes istæ non emendat? vel centies,
vel millies crucifigi parum est, modò hic talis candidus
Judicii calculus sequatur.

Animam
à conspe-
ctu Dei ar-
cedendâ do-
nec satisfie-
rit.

Apr. 6. 21.
v. 27. ult.

Inte. 17.
v. 12.

Iustus &
impius à
Deo judi-
cantur.

Inte. 6. 3.
v. 18.

Sententia terti generis est, animam à Dei conspe-
ctu arcendam, dum divinæ justitiæ plenè satisfiat. Ioan-
nes Apostolus decreti hujus formulam conscribens: Non
intrabit in eam aliquod inquinatum, inquit, aut abomina-
tionem faciens. Hoc decretum, æteri aliquamdiu à con-
spectu divino grandius erit animæ tormentum, quàm
quod homo defunctus per omnem vitam luculenti pas-
sus est. Cælo vel ad tempus sic excludi, acerbior erit pu-
dor, quàm modò ab universis simul hominibus conspui,
& diris omnibus deoveri. Sed superest spes certa cæli.
Hac sese Job solatus: Et rursum, ait, post tenebras spero lu-
cem. E dictis duo hæc consequuntur.

Primum; Non difficile indagatu fore, quàm subli-
mi spiritu dicat Ecclesiastes: Et dixi in corde meo: Iustum
& impium judicabit Deus. Et tempus omnis rei, tunc erit. Ap-
parent nonnunquam turbata omnia, & quod gravius
angar, non videretur Deus res hominum curare, sed si-
nere suo quæque impetu aut cursu ferri. Hic Ecclesia-
stes; Dixi, ait, in corde meo, idque animo tanquam
exploratissimam veritatem complexus sum, à Deo sci-
licet non iustos tantum probosque, sed improbos et-
iam ac sceleratos ex orbe hoc auferri, & tam hos quàm
illos, prout vel hi vel isti egerint, judicari. Et tempus
omnis rei tunc erit.

Quanta, mi Deus, peccata, quot scelera modò re-
guntur, palliantur, supprimuntur, dissimulantur,
defenduntur? Jam usitati ac noti artificii est Justiti-
æ cæteum nasum decorè affigere; culpam à se in alium
vertere quotidiani moris est; gravissimas injurias ho-
nestissimis nominibus prætexere frequentissimum. E-
vo nimum beato vivimus; vix quiquam errat, aut

A certè nemo se fateretur errasse. Et quamvis absurdè at-
que etiam impiè fiant plurima, ea tamen speciosissimè
purgare novimus. Indaga in errores, & huic alterive
rem malè gestam objice, mox caussa, argumenta, ra-
tiones, palliola, prætextus, mantela mille in promptu
sunt, quibus errores honestimè vestiantur. Nulla nunc
injuria rationibus caret; vix injustitiæ ulli suum de-
est palliolum; errores penè nulli non formoso nomi-
ne purgantur; nulli prætextu suo destituuntur; nemo
non aliquid argumenti habet ut peccet; omnibus nimi-
rum vasculis suum invenitur operculum. Veritas apud
plurimos ludibrio est. Mero meridie tenebras sepe den-
sissimas inducimus, & diem artificiosâ nocte involvi-
mus, ut certam esse jures eclipsin. Quot ejusmodi
eclipses, ô Deus, in tribunalibus & curiis est cernere?
Obi orbem & inspicere: plenissimus est simulatione; do-
lis, hypocrisis, fraudibus, mendaciis, larvis fucatisissimis,
perfectionum gregibus plena ubique omnia. Verbo-
rum & caeremoniarum ubique plurimum est, parum
amoris & fidei. Verba speciosa, caeremoniæ blandæ
sunt, sed cor amarum natat felle: alter alterum exagit-
tat, decipit, judicat, opprimit, damnat: alter alterum
calumniatur, vexat, deprædatur, jugulat. Et horum
plurima in lucem non emergunt; tacentur, latent, ce-
lantur studiosissimè.

Expectate, obsecro, expectate paululum. Hæc o-
mnia protrahentur ad solem flagrantissimum. Arca-
num, singulare Judicium occultissima quæque depre-
hendet, arguet, convincet. Et tempus omnis rei tunc
erit.

Jam penè ubique lites & dissensiones vigent, pas-
sim certatur foro, caussarum & actionum ad tribuna-
lia infinitus est numerus, & subinde jus suum non obti-
net, caditque caussa, qui causam defendit æquissimam.
Hic iterum oro, ne præcipitemus: aliud brevi judi-
cium sequetur, & tempus omnis rei tunc erit: Quidquid

latet apparebit, nil inultum remanebit.

Jam pauperes & bonæ mentis homines variè cala-
mitosi calcantur ut plurimum: florent alii tam vitiis
quàm divitiis felices. Hæc una res & lacrymæ & cogi-
tationes movet mestissimas. Sed iterum rogo, ne ni-
mùm festinent judicia nostra, in vicino est omnium ju-
diciorum nostrorum Judicium, & tempus omnis rei
tunc erit.

Alterum, quod ex dictis sequitur, Mors peccato-
rum pessima, cum hostis Dei subito ad Tribunal tra-
hitur: velit, nolit, à cognatis, ab uxore, ac liberis, à so-
ciis, à iustis, à divitiis, à voluptatibus è suâ domo, è
lectulo suo judicandus abripitur: hic ab Angelis, à Deo,
ab omnibus cælitibus æterno anathemate separatur, in
ferreum & flammeum lectum, ad perpetuam egesta-
tem, famem, sitim, ad damnatorum & demonum so-
cietatem, ad æternos cruciatus dejicitur. Rem oculis
subjicimus; audite.

§. V.

De quodam sub vesperem vir opulentus & magni
nominis, cum omni familiâ in amplexissimam vil-
lam secessit, voluptari liberius cum suis vacaturus. Hic
domus instructa suppellectili & abundans, conclavia
præsertim domini, cum vario peristromate ornata, le-
tætica conopeis vestita, ad voluptatem omnia egregiè
facta. Inter famulos homo fuit perfidus, qui in hilari
pocænio, tam hero quàm conservis alijs lethargum mi-
scuit. Ita plerique tam vino quàm pharmino in gravi-
ssimum soporem dati. Noctè mediâ cum vivi penè ut
mortui dormirent, nequam ille domini sui proditor la-
verniones & prædones, faciem hominum, repositis fo-
ribus domo recepit. Hi, ubi domum expilarunt, in do-
mûs dominum vim omnem converterunt. Parum illis
fuerat ingenti damno affectis, nisi & horribile ludi-
brium

brium adderent. Ergo herum lethargo incredibili sopitum, è cubiculo, è domo velut mortuum exportant, & campo medio depositum destituunt. Interea cælum fœdis tempestatibus misceri, micare fulgura, mugire tonitrua, nimbi præcipitare: ita demum evigilare herus lethargicus, circumspicere, pavere, in alium Orbem se delatum credere, horrere ac obtupescere se nudà humo extra cubiculum, & extra domum sine famulis, sine omni ope ac solatio inter pluvias, inter turbines & procellas, rigentem gelu, irato cælo destitutum, & undequaque perditissimum.

2. Reg. c. 12.
v. 7.

Vis, Lector, hunc virum nomen? Da veniam: Tu es ille vir: & si quis alius tibi non abfimilis. Vitam hanc cogita quæ in ultimum vespere, & in noctem vergit, horis omnibus morti vicinioribus. Interim voluptates & vana gaudia sectari lubet. Habet suam quicquid suburbanam villam & viridaria, ubi vel avaritiæ, vel inerti otio, vel crapulæ, vel luxuriæ, alterive vitio indulgeat. Hic nequissimus proditor servus, nomen ei Corpus, caralepin suo hero Animo propinat. Ita bonus iste herus in exitum suum sopitus non dormire tantum, sed lethargo laborare incipit. Moveretur, vellitur, impellitur, stimulatur à Deo, ab Angelis, ab hominibus; sed non excitatur, oculos non aperit, quos lethargus vicit. Heu miserum, quem tam inexpugnabilis dormiendi necessitas ligavit. Tam arctè sopitum Acherusii prædones diaboli, huc illuc rapiunt jam suimet oblitum & velut mortuum. At verò cum tempestas mortis supra caput stat, cum ira divina intonat, cum iudicii fulmen jam afflat, tunc animus demum oculos aperit; sed jam extra domum sui corporis est, sine opibus, sine famulis, sine omni comitatu. Quis tunc tremor, quis angor & pavor animum occupabit, cum tabulas signatissimas Iudex proferet, & ex iis dicet sententiam. Nunc ergo in iis scribe, quidquid tunc scriptum volles, quidquid volles deletum, nunc dele, dum scribendi aut delendi tempus est. Hoc erit Iudicium tuum, quod ipse decreveris.

3. Reg. c. 20.
v. 40.

CAPVT IX.

Quæ præcipue Iudicium hoc exasperent; seu,
Quæ rationem reddendam potissimum
turbent.

Seneca epist.
76. med. l.

Veteris Philosophiæ decus illustrissimum Seneca, de die fatali disserens: Singuli dies, inquit, subtrahunt aliquid viribus. Carpinar. Ego certe velut appropinquet experimentum, & dies ille de omnibus annis meis sententiam laturus venerit, ita me observo & alloquor: Nihil est, inquam, adhuc quod aut verbis aut rebus exhibuimus. Quid profecerim, morti crediturus sum. Non timide itaque componor ad illam diem, quo remoris strophis, de me iudicaturus sum, an tantum loquar fortia, an sentiam. Mors de re pronuntiatura est. Ita dico; disputationes & literata colloquia, & ex præceptis sapientum collecta verba, & eruditus sermo, non offendunt verum robur animi. Est enim oratio etiam timidissimis audax. Quid egeris, tunc apparebit, cum animam ages.

Mors de
virtute ho-
minis pro-
nunciat.

O verum vetissimum! Quæ enim per omnem vitam cogitationes hominis, quæ dicta ejus & facta fuerint, extrema vitæ horula demonstrat. Iudicium hæc reo revelat. Nimirum in ultimo comædiæ actu cernitur, quàm boni aut mali actores fuerimus. Qualis quisque fuerit æconomus, tunc liquet, cum rationes sibi constent. Cui & à quo reddenda sit ratio, jam supra explicatum. Quæ rationem reddendam præcipue turbent, & iudicium exasperent, hoc capite dicendum.

P Rinfam omnium est, incuria, seu Iudicii oblitio voluntaria. Viri est curas alere vanas, non necessarias: non minus tamen vitiosum, & magis noxium, in posterum nolle prospicere, nolle curas in futura extendere, sollicitudinem summè necessariam excludere. Hoc prorsus est causæ suæ indormire. Quod tantò majus dispendium, quantò gravioris momenti est negotium. Atqui ad hoc Tribunal, cui vigilandum, de salute, de capite, de æternitate agitur. Hoc unum tanti momenti est, ut alia omnia, ad id collata, nullius momenti sint.

Morletus Musæus quæstor, ut narrant, homo profanus, nec Deum nec homines revereri, nec Inferos formidare solitus, salutis planè incurius vixit, nunquam ferè oculator, quàm cum numeranda fuit pecunia. Hinc ei cælum & marsupium ejusdem pæne pretii fuerunt. Ita sui negligens, & immemor futuri Iudicii ad Musci horre extrema venit. Hic subitus terror hominem invadere, & eò desperationis adigere, ut infernalem foveam videre sibi visus sit sui desiderio apertam. Ingerebantur homini salutis monita, Christus in crucem actus, cælum sanguine Christi reparatum, divinæ misericordiæ solium, nemini dum viveret, inaccessum monstrabatur. Frustra omnia. Cælum illi gaudia promittebat, sed minabatur fulmina: Deus omnèsque superi videbantur, ut hostes adversari. Ita vixit miser, ita finit. Antecedens vita comitantis mortis est regula. Sicut vivitur, sic vita clauditur. Quæ vergit arbor sana, illac cadit faucia: Vox Siracidæ est: Anima nequam disperdet eum, qui Eccl. c. 6. se habet, & in gaudium inimicis dat illum, & deducet in for-tem impiorum.

Rerum naturalium periti ajunt olorem mortis vicini hilarescere, & in lætitiæ signum alis plaudere. Num canat & moduletur olor, multæ quæstionis est: hic non tangimus. Hyæna verò moritura, ut iidem asserunt, ingemiscit tristis, clamat, plorat, ululat. Causam Aristoteles assignat sanguini. Cum ergo sanguis cygni dulcis ac detectus ad cor concurrat instante morte, mirum non est aliquid inde lætitiæ sequi. Hyæna verò sanguis fœculentus, amarus, pestilens, cum ad agrum cor properat, tristitiam ingenerat.

Sanguis Christiani bonus, bona conscientia. Salomonis oraculum est: In malitiâ suâ expelletur impius: sperat autem iustus in morte suâ. Impii in tenebris conticescent: Pedes sanctiorum suorum servabit: Pes noster, finis noster est. Hunc singulari præsidio Deus in amicis suis tuebitur. Non obliviscetur Christus suorum, qui sui nunquam oblitus sunt. Vis ergo Iudicium non formidare: assidue illud cogita, ad illud te semper præpara.

A lterum, quod singulare hoc Iudicium reddit formidolosum, est Sacramentorum neglectus. Utrumque vitiosum est, aut infrequenter, aut oscitanter his uti. Hæc salutis sunt remedia, quæ usui tam raro aut negligenti male applicantur. Recenset Beda non ignotam, sed horribilem tragediam. Inter aulicum famulitium Coenredi regis vir industrius erat, sed domino suo charior quàm Deo. Monebatur is sæpius desineret flagitia flagitiis necdere; vitam improbam simili coronatum iri exitu, ni resipisceret. Aggressum mortis incertissimum esse, & sæpe repentinum: à morte sequi Iudicium & Tribunal, quod vel otiosi verbuli, vel impure cogitationeulæ rationes sit exaucturum: à Iudicio isto pendere totam æternitatem. Quare videret quid ageret. Neminem cum Deo impune unquam jocatum. At ille hæc velut somnia suavi cacinno digerens, ne autem inter pessimos haberetur, pœnitentiam ausus est promittere, sed nonnihil tardior. Inter hæc adest morbus & hominem

2. Sacra-
mentorum
neglectus.

Lib. 5. Hist.
Anglicanæ
c. 14.